

dimarts, 4 de febrer de 2003

El DNI del català

JORDI GINEBRA (APEL·L·C)

El professor Joan Solà va dir una vegada que l'existència d'una gramàtica i d'un diccionari són els documents d'identitat d'una llengua, i això ja des del segle XV. Les llengües són realitats culturals, i hi ha una dimensió de la cultura que es valora pels instruments construïts. La monumental Gramàtica del català contemporani, impulsada pel professor Solà i dirigida per ell i pels professors Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya, és un d'aquests instruments que dignifiquen la cultura catalana i es perfilen com a símbols d'identitat col·lectiva. Per aquest motiu, l'aparició d'aquesta gramàtica, de tres volums i 3.500 pàgines, en la qual han participat 58 especialistes universitaris, és una bona notícia que transcendeix els cenacles acadèmics i professionals estrictes. Molt poques comunitats lingüístiques del món tenen a l'abast una descripció tan completa, rigorosa i homogènia del seu idioma com té ara la comunitat lingüística catalana. Es tracta d'una realitat que convé saber, potser ara més que mai: ara que se senten encesos discursos que no pretenen sinó acomplexar els catalans i fer-los creure que no tenen una identitat cultural consistent. Però al costat d'aquesta dimensió d'arma per al combat a favor de la identitat cultural -a favor de l'articulació d'una cultura nacional, en definitiva-, la Gramàtica del català contemporani és també una obra científica cridada a exercir una gran influència en la feina diària dels professionals de la llengua (escriptors, professors, mestres, correctors, traductors, assessors lingüístics) i, en general, a exercir una gran influència en totes les persones que se senten poc o molt neguitejades pel perfil pràctic de la llengua catalana: per si aquest o aquest altre gir són correctes, per si aquesta manera de dir és prou genuïna, per si aquí s'esllavissa un castellanisme sintàctic. Una influència, però, diferent de la que és pròpia dels manuals d'urgència, dels llibres de receptes gramaticals. Una influència que no té data de caducitat immediata. La Gramàtica del català contemporani no està plantejada com un conjunt de fórmules normatives sinó com una descripció que pretén fer conèixer la manera de funcionar del català estàndard d'avui. ¿Com funciona la llengua catalana? ¿Quines estructures gramaticals la caracteritzen? ¿Per què es detecten determinades tendències sintàctiques? El lector, així, podrà descobrir la lògica interna de la llengua, que és el que permet a l'usuari manipular les possibilitats comunicatives de l'idioma. I descobrirà les regularitats, la coherència del sistema, la carcassa operativa. I també, quan és el cas, les petites inconseqüències -els rampells de la llengua- que l'ús ha consagrat. El lector adquirirà, en definitiva, un coneixement més segur, menys fràgil, i això, al capdavall, farà que se senti més còmode amb la seva llengua. I només si els catalans se senten còmodes amb la seva llengua el català es podrà consolidar com a idioma de referència per a totes les necessitats comunicatives d'una societat moderna. La publicació de la Gramàtica del català contemporani és, doncs, un d'aquests esdeveniments d'ordre científic que tenen efectes molt més enllà de l'àmbit restringit de la ciència. Un esdeveniment d'abast cultural i social que permet pensar en el futur de la llengua catalana amb una mica més d'esperança. [Jordi Ginebra és membre de l'Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua i Literatura Catalana]